

elő. A lelőhely terepbejárása során azt tapasztaltuk, hogy a korszak leletei a szelvénytől É-ra sűrűsödtek.

Munkatársak: Hornok Péter, Somogyi Krisztina régészek, Barta Gábor, Gyergyádes Tibor, Molnár László, Vajdics István technikusok.

GALLINA ZSOLT

156. Füzesabony, Buda-dűlő, szennyvíztelep IV.

(Heves megye) U, Sza?, Ge?

A lelőhelyet a Tiszaújváros–Százhalombatta vezetékaszakasz Heves megyei nyomvonalán 2004-ben végzett terepbejárások során fedeztük fel a település DK-i határában elterülő Buda-dűlőn az új Laskó-meder bal partját kísérő enyhe magaslaton. 2005 őszén a megelőző feltáráskor a vezeték árkában egy középső újkőkori település nyomait és egy népvándorlás kori temető sírjait tártuk fel.

Az *újkőkori* település szerkezetére elsősorban a nagyméretű hulladékgödrök és a szórványos cölöplyukak alapján következtethetünk. A hozzájuk kapcsolódó leletanyag nem jelentős, de pontos kormeghatározást tesz lehetővé.

A *népvándorlás kori* temetőből az árok területén 7 sírt tártunk fel. Egy kivételével a sírok mindegyike bolygatott volt, több esetben csak egyes csontdarabok maradtak meg az elhunytakból. A sírgödrök szabályos téglalap alakúak és D–É hossz tengelyűek voltak. A temető sírjainak többségét – úgy tűnik – körárok vette körül, melyeket a déli oldal felől kisebb bejáratok szakítottak meg. A temetőt talán éppen a jól jelzett sírok miatt rabolták ki. Az egyetlen gazdagabb leletanyagot (gyöngyöket és edényt) tartalmazó női sír alapján a temető talán a Kr. u. 4–6. századra keltezhető, és a késői szarmata vagy esetleg a gepida népességhez köthető.

DOMBORÓCZKI LÁSZLÓ

157. Füzesabony, Kisbudai-berek

(Heves megye) B, Sza, Kk, Kú

2005 második felében kezdtük meg Mezőszemere és Boldog között a megyét K–Ny-i irányban átszelő termékezetek leletmentő ásatási munkáit. Az árkokat 5 m szélességben kutattuk és dokumentáltuk.

Ebben a határrészben 3 lelőhelyen kutattunk. Egy a 12–13. századtól a 17. századig továbbélő faluhely maradványát tártuk fel. A település különféle használati eszközeit, tárgyait találtuk meg az egykori omladékos betöltésben (II. lh.).

Közel az előző lelőhelyhez további Kr. u. 2–3. századra datálható császárkori településmaradványokat és ahhoz tartozó temetkezéseket, valamint kevés számú késő bronzkori települési leletanyagot tártunk fel. A három sírből kettőben edénymellékletet is találtunk (III. lh.).

A Mezőtárkányra vezető út-felüljáró mellett a Kisbudai-berek lelőhely további részét kutattuk. Itt is folytatódtak a császárkori településmaradványok és temetkezések.

Munkatársak: Váradi Adél régész, Földi Valéria kultúr-antropológus, Kelemen Péter történész, Szeredi István ásatási technikus, Végh Henrik média technikus, Bíró Péter, Bíró Ádám régészhallgatók, Varga Emese, Tóth Zsolt főiskolai hallgatók, Csillag Tamás, Erdész Ede, Kovács János.

FODOR LÁSZLÓ

158. Füzér, vár

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) B, Á, Kk

A Felsővár területén teljesen befejeztük a várudvar megtisztítását a törmeléktől. A déli palotaszárnyban a Nagyterem (a 17. századi forrásokban: „Öreg palota”) alatti pinceszakaszban két, a tőle Ny-ra eső Tárház alatti pinceszakaszban egy kutatóárokkel átvágtuk az utolsó, 17. sz. végi járósínt. A vékony kora újkori járósínt alatt mindkét helyen az Árpád-kori, a vár építéskor keletkezett, nagyon leletszegény köves feltöltés, illetve a sziklafel-szín jelentkezett.

Egy kutatóárokkel megvizsgáltuk a vár Ny-i végében elhelyezkedő, úgynevezett „Vizes pince” korábbi szintviszonyait is. A pince helyén a 15. sz. végéig, az ÉNy-i palotaszárny felépítéséig udvar volt. Itt a 17. sz. végi járósínt és az Árpád-kori szint között vastag 15. századi feltöltés húzódott.

Megkezdtük – de befejezni nem tudtuk – a vár kútjának és ciszternájának kitisztítását. Mindkét objektumban hozzávetőlegesen 5 m mélységet értünk el. A nagy alapterületű, ötszög formájú, sziklába vágott kútból nagyobb mennyiségű, de igen kevert, a vár pusztulása óta az udvarról oda bemosódott leletanyag – köztük 16. századi kályhacsempék – került elő. Említésre méltó egy reneszánsz keresztosztós ablak – mely a kút felett állt emeleti helyiség déli falában nyílt egykor – több nagyobb elemének előkerülése. A kváderekkel falazott oldalú, 1,5 m átmérőjű ciszternából egyelőre jó szerével csak omladék és több behullott kváder került napvilágra.

A 17. századi leltárakban Párkányinak nevezett Alsóvár területén a DK-i zárófal környezetét vizsgáltuk meg. A fal erősen – több helyütt az egykori járósíntnél mélyebben – lepusztult állapotban került elő. A fal előtt húzódnó, korábban azonosított szárazárok feltárását érdemben még nem kezdtük el. Az itt előkerült minimális mennyiségű leletanyag egy része bronzkori, igazolva, hogy az Alsóvár helyén egy bronzkori telep volt valaha.

Munkatársak: Markó Ágnes, Miskolczi Melinda, Németh András, Szatlóczky Gábor régészhallgatók.

SIMON ZOLTÁN

159. Galambok, Hársas-erdő

(Zala megye) B, Á

2005. július 25. és október 21. között régészeti kutatást végeztünk a lelőhelyen, amely a falu belterületétől DK-re, a Galamboki vízfolyás és a Malom-patak összefolyásának közelében található. Az autópálya nyomvonala a

lelőhely déli részét szeli át, amely a kis dombhát leglaposabb része. A feltárt 4835 m²-en 166 objektumot találtunk. Zömében gödrök, és egy kusza árokrendszer részletei kerültek napvilágra. Sok volt a határozott körvonalú gödörfolt, de kevés a lelet. A legtöbb objektumban néhány őskori, rossz megtartású oldaltöredéken kívül mást nem találtunk. Kiemelkedett a 80. sz. gödör, amelynek déli felében a Somogyvár-Vinkovci kultúra ép edényére bukkanunk, É-i felének feltárása közben pedig teknősbéka páncélzatát találtuk meg. Ez idáig egy Árpád-kori gödröt tártunk fel, a többi objektum őskori, kora bronzkori.

A leletek a nagykanizsai Thúry György Múzeum régészeti gyűjteményébe kerültek.

SZÁRAZ CSILLA

160. Gelej, Sinka-halom

(Heves megye) LT, Sza

Lakossági leletbejelentésre végzett helyszíni szemlét Szörényi Gábor András 2005. május 17-én a Sinka-halomnál. Megállapította a lelőhely folyamatos pusztítását, homokbányászás általi veszélyeztetettségét. Emiatt végeztünk sürgős leletmentést május 23–28 között.

Felmértük a bányát, és a HP 1991. kő mellett meghagyott földnyelven kezdtük a munkát. Itt 9 objektumot rögzítettünk. Közülük öt római császárkori sír volt, a többi települési objektumnak, illetve üres gödörnek bizonyult. A bánya ÉNy-i szélén kibontottunk egy sírt, tájolása kis eltéréssel É–D. Ez az egyetlen bolygatatlan sír, melybe férfit temettek, vas mellékletei voltak, a legjelentősebb az 58,6 cm hosszú vaskard, az egykori szervesanyag markolat végét bronzlemez védte. A bánya DK-i részén két kelta épületrészt tártunk fel. Jellegzetes korongolt, duzzadt peremű, grafitos kerámiaanyaguk és egy vasfibula a LT D időszakára keltezte használatukat.

B. HELLEBRANDT MAGDOLNA

161. Gesztely határa

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) U, B, Á, Kk

2005. július 29-én helyszíni szemlét végeztem a Hernád út 5. sz. telken. A tulajdonos 30 év óta gyűjt régészeti leletanyagot. A telek a Hernád bal partján, közel a vízhez, árvízmentes területen található. A telken kevés neolitik, 10–11 századi, valamint igen sok 16–17. századi kerámia: fazekak, korsók, kályhacsempe, olló, patkó került elő. 2005 júniusában a telken építkezés közben feltehetően egy zsugorított helyzetben fekvő csontváz koponyáját bolygatták meg. A váz többi része az épület alá került.

A Hernád jobb partján, a Gesztely–Onga közút déli oldalán helyszíni szemlét végeztem az út által metszett Sűvöltő-dombon. A terület Ny-i fele szántó, K-i erdő. A dombon nagy mennyiségű bronzkori kerámia, kagyló, és kevés Árpád-kori kerámia volt található a felszínen.

PUSZTAI TAMÁS

162. Gomba határa

(Pest megye) U, R, B, Sza, A, Á, Kk

2005 márciusában terepbejárást végeztünk a Gomba-I. jelű szénhidrogén bányatelek területén. Előzetesen a bányatelek kb. 43 ha területén egy (Gomba 3.), K-i része mellett két (Gomba 4., 5.) lelőhelyről volt tudomásunk. A terepbejáráás során a bányatelek ÉK-i, nagyobbik részén (Gomba község közigazgatási területén) és közvetlen környékén 16 új lelőhelyet figyeltünk meg.

Csukás-major: A bányatelektől DK-re, a Gombai-patak völgyébe vezető völgy déli oldalán, a dombtető DK-i részén bronzkori és szarmata település nyomait, néhány késő középkori edénytöredéket találtunk kb. 200×170 m-es területen (18. lh.).

A bányatelektől DK-re, az ÉNy–DK-i irányú dombhát DK-i, ellaposodó részén levő alacsony kiemelkedésen őskori edénytöredék és késő középkori töredékek kb. 70–80 m átmérőjű területen jelezték a lelőhelyet (19. lh.).

A dombhát tetején, kb. 120×50–60 m-es területen kevés bronzkori(?) és szarmata edénytöredéket gyűjtöttünk. A lelőhely kiterjedése bizonytalan (20. lh.).

A bányatelektől DK-re, a Gombai-patak völgyébe DNy felől torkolló völgy DK-i oldalán, meredek domboldal kb. közepén, egymás mellett, illetve fölött két, domboldalba vájt, kitapasztott fenekű kemence metszetét figyeltük meg. Leletet nem találtunk, a dombtetőt nem jártuk be (21. lh.).

Tetepusztá: A Gombai-patak ÉK-i partján, a patak-völgyben levő alacsony kiemelkedéseken és a völgyet ÉK-en határoló dombvonulat DNy-i oldalán újkőkori (DVK kottafejes), korai bronzkori, szarmata és Árpád-kori, késő középkori település ismert. A lelőhely középső részén, a domboldal lépcsős kiemelkedésén kevés embercsont, réti mészkődarabok és pelyvás téglatöredékek középkori templomot és temetőt jeleztek a felszínen. A lelőhely ÉNy-i kiterjedését nem sikerült pontosan meghatározni. A lelőhely Árpád-kori és késő középkori települését a középkori Tete faluval azonosítjuk. A lelőhely (5. lh.) kiterjedése 650×100–330 m.

A bányatelek K-i sarkánál, a patak-völgyet DNy-on határoló dombháton jellegtelen újkőkori edénytöredékeket, kovapengét, piros, festett provinciális edénytöredékeket gyűjtöttünk 650×80–240 m-es területen (6. lh.).

Az 5. sz. lelőhelyet K-en határoló vízmosás É-i végénél, dombhát tetején jellegtelen bronzkori cserepeket, néhány szarmata és késő középkori edénytöredéket találtunk kb. 300×100 m-es területen. A lelőhely DDK-i kiterjedését nem lehetett meghatározni (7. lh.).

A Gombai-patak völgyében, a patak ÉK-i partján levő alacsony kiemelkedésen bronzkori, szarmata, késő szarmata és Árpád-kori települést jelző edénytöredékeket találtunk kb. 230×70–80 m-es területen. A lelőhely kiterjedése bizonytalan (8. lh.).

A Gombai-patak völgyét ÉK-en határoló dombvonulat tetején, a tetepusztai temető É-i oldalánál egy-egy őskori és Árpád-kori edénytöredéket találtunk. A lelőhely kiterjedését nem lehetett vizsgálni (9. lh.).